

milyon üstüne milyon

T.C.ZİRAAT BANKASI

(Basın : A. 21494/60721 — 24)

TÜRK FOLKLOR ARASTIRMALARI

Devlet Nüshası

3 Mayıs 1972

MART 1972

İÇİNDEKİLER :

Köy Adlarının Değiştirilmesinde Ölçü	Sitka SOYLU
Malatya Folklorunda Kar	Ahmet SENTÜRK
Dede Korkut Kitabında Evlilik ve Düğün Töresi	M. Orhan SOYSAL
"Erzurum Türküleri" Kitabı Üzerine	Muzaffer UYGUNER
Tire'de Keçecilik	Gündüz ARTAN
Türk Tasavvuf Şiiri mi, Çırpıştırma mı?	Dr. Ruşen YILDIRIM
Karalar Köyünde Kız Başının Öğülmesi	H. Avni YÜKSEL
İzmir — Gültepe'den Bilmeceler	Mehmet Kadri SÜMER
Adnan Ötügen'i Kaybettik	T. F. A.
Liselerarası Halk Oyunları Yarışması ve Neticeleri	Ihsan HİNÇER
Ağrı Dağı Efsaneleri	Nizamettin ONK
2. Liselerarası Halk Oyunlarına Katılan Okullar	Üstün GÜRTUNA
Bacadan Atılan Ölü Masalı	Dr. Saim SAKAOĞLU
Aynı Olayları : Naciye İzbul'un İstanbul'daki Sergisi	T.F.A.

BİZE GELEN KİTAPLAR

SAYI: 272

KURUŞ: 250

İSTANBUL'DA AYDA BİR DÜZELTİLE ÇIKAN İTALYEN KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Siddetli baş ağrılarına karşı

OPON
KULLANINIZ

OPON, baş, diş, adale, sinir, lumbago, romatizma ağrılarını teskin eder
OPON, bayanların muayyen zamanlardaki sancularında faydalıdır
OPON, günde 6 tablet alınabilir

(Yeni Ajans : — 25)

TÜRKİYE GARANTİ BANKASI A. Ş.

KURULUŞ : 1946

Sermayesi :
80.000.000.— Lira

Yurt içinde 171 Şube

★

TASARRUF MEVDUATINDA HARBİYEDE
VE FENERBAHÇEDE TAM KONFORLU
APARTMAN DAİRELERİ VE ZENGİN PARA
İKRAMİYELERİ

GARANTİ BANKASI

(Folklor : 26)

(Bastın : 60954 — 27)

**ANADOLU
BANKASI**

SİZİN ESİNİZİN
ÇOCUKLARINIZIN
kısacası

AİLENİZİN BANKASIDIR

(Folklor : 28)

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU : AĞUSTOS 1949

AYDA BİR DEFA İSTANBUL'DA ÇIKAR HALKBİLGİSİ DERGİSİ
SAHİBİ : İHSAN HİNÇER

No. 272

MART 1972

YIL : 23 — CİLT : 14

Köy Adlarının Değiştirilmesinde Ölçü

Yazan : Sıtkı SOYLU

Son yıllarda birçok kasaba ve köy isimlerinin Türkçeleştirilmesine girişilmiş, İçişleri Bakanlığı'nda kurulan bir komisyon valiliklerden gelen teklifleri de dikkate alarak köylerin coğrafi durumlarına göre yeni yeni isimler vermiştir.

Bakanlıktaki yetkili komisyonun köy isimlerini değiştirirken sık sık yanlışmalara düştüğü olmaktadır.

Asırlardır halkın alışageldiği, benimsemiştiği bir ismi değiştirirken belli ölçüler kullanılmadığı, tarihi gerçeklerin dikkate alınmadığı ve çoğu zaman coğrafi şartların haritadan okunabildiğiyle iktifa edilecek ayaküstü bir acelelilikle yeni yeni isimler tesbit edildiği anlaşılıyor.

Anadolunun Türkleştirilmesine başlandıktan sonra kurulan binlerce şehir, kasaba, köy, ya kurucusunun, ya fatihinin, ya da bir Türk kahramanının adını taşıyagelmıştır. Alâiye, Karaman, Seydişehir, Emirgazi, Mihalççık gibi binlerce örnek vermek mümkündür. Bunun yanında Emirdağ, Gediz gibi beldenin ismine ağırlık verecek tabii varlıkların ismi de kullanılmamıştır.

Ama asırlarca hakimiyetleri altında bulundukları topraklar üzerinde birçok önemli şehir isimlerini, şuurlu olarak değiştirmeye lüzum görmeyen ecdadımız "İKONIA"yı Konya yapmakla iktifa etmiştir.

Tarih araştırmacıları için ciddi müşküller doğuran son değişiklikleri yapan kurul bu yönü dikkatlerden uzak tutmakla kalmamış, büyük hatalar da işlemiştir.

İçel'in Mut ilçesinden bir örnek vermek

isterim. İlçenin batı kısmında, Göksu kıyısında bir köy vardır. Köyün adı yedi asırdır Hocenti (Hocantı) olarak kayıtlıdır.

Kurul, Hocenti ismini bir Ermeni veya Rum ismi sanmış olacak ki köyün adını "Derinçay" olarak değiştirmiş!

Şimdi, Türkiye'nin dört bucağında işlenmiş binlerce yanlışlıktan bir tekini tarih gerçeğine dayanarak açıklayalım.

Hocenti ismi, Karamanoğullarının İçil topraklarındaki akraba beylerinden biri olan "Hocenti Bey"den gelir.

Kendisi aynı köyde Göksu ırmağı üzerinde bir köprü, bu köprü yakınında bir türbe, Mut - Karaman yolu üzerinde Alanhan'da bir zaviye kurmuştur.

Kendisi kadar önemli bir kişi olan oğlu Osman Bey adına Mut İlçesindeki Lâal Paşa Camii yanında altı köşeli örneği az görülen stilde bir türbe inşa ettirilmiş ve kendisi bu türbe içine defnedilmiştir.

Mezar kitabesinde; "766 yılı Zilkade ayının 11. günü ölen Hocenti oğlu Osman Beyi Allahu Taalâ cennetin göbeğinde iskân etsin" yazılıdır.

İ. Hakkı Konyalı'nın verdiği bilgiye göre; Karamanoğlu Mehmet Bey (2 nci) Hocenti Bey'in Alahandaki zaviyesine önemlice miktarda bir de vakıf yapmıştır.

İşte böylesine önemli, adına türbe ve zaviye kurulan bir zatın ismi, tarih gerçeği ne önem vermeyen bir kurulun elinde Ermenice sanılarak silinmiş ve Derinçay yapılmıştır. Umarız ki, bu uyarımız, bundan sonra daha dikkatli olunmasına yardım eder.

Malatya Folklorunda Kar

Yazan : Ahmet ŞENTÜRK

Kış günlerinin süsü olan kar yağmaya başlayınca insanın kafasında çocukluk günlerinin anıları canlanır: Kartopu oynar, kardan adam yapar...

Bu donmuş su damlalarının gerek yağarken dantel biçiminde, köşeli, çeşit çeşit yıldızlar halinde düşüşleri ve gerekse yerde meydana getirdikleri ak, yumuşak tabaka üzerinde yürürken ayakların kâh içine kadar gömülüğü, kâh, gıcıır... gıcıır ses çıkarışları, eli yüzü morarmış çocukların titreyişleri karlı günlerde sık sık görülür.

Birbirlerine değmeden büyük bir sessizlik içinde yağın kar soğuk bir süstür. Onu sıcak odaların penceresinden seyretmeye doyum olmaz. Dağların tepelerinde kışı ve soğuğu temsil edencesine aylarca kalışı yine dönüp dolaşıp geleceğine delil olur adeta...

Rengi ak ve kendi yumuşak olan kar öyle uzaktan gözüktüğü gibi değildir. Punduna getirince insanı fırtınayla birleşip boğar bir anda. Ya da kavurur soğuktan, dondurur. Hele yerler karla kaplı iken gece de ayaz olursa karı akla getirmek bile insanı üşütür. Öyle de olsa kara, kapkara kışta o yine ak bir süstür. Bu süsü seyretmekten mahrum milyonlarca insan yaşıyor dünyamızda. Yurdumuz bu süsten yoksun değil, Bir iki ilimiz dışında kalan bölgelere bol bol kar yağmaktadır. Malatya da kar yağışı olan illerdedir. Kar, Malatya folklorunda geniş bir yer alır. Malatya yöresinde kar için söylenmiş derlenen türkü, mani, atasözü ve bilmecelerden birkaç örnek aşağıya alınmıştır:

TÜRKÜ

- 1 — *Yüce dağ başında kar bölük bölük
Açmayın yarımı yüreğim delik.*
- 2 — *Erisin de karlı dağlar erisin
Erisin de düz ovayı birüsün
Evvvel benim idin şimdi kiminsin?
Şimdi gerilerde kalan ben oldum.*
- 3 — *Yüce dağ başında bir top kar idim
Yel vurduka ılgıt ılgıt eridim*
- 4 — *Yüce dağ başında kar mezar mezar
Şurda bir yiğit yatar boyu ne güzel*

- 5 — *Beydağına kar yağmış
Kar altında gül kalmış*
- 6 — *Kar mı yağmış yüce dağın başına
Beni kımayanın gelsin başına*
- 7 — *Pencereden kar geliyor.
Gurbet bana zor geliyor.*
- 8 — *Yüce dağ başına çıktım karınan
Günümü geçirdim ahuzarınan
Yıllardır çekerim ben bu derdi de
Gelmedin yanıma çürük narınan*

MANİ

- 1 — *Dağlar karıdı neynim
Göynüm farıdı neynim
Bana derler yarın yok
Evvvel vardı neynim.*
- 2 — *Kar yağar burum burum
Geçmen yolcular durun
Burda bir garip ölmüş
Üstüne selâm durun.*
- 3 — *Çıktım Urusun Dağına
Karı dizleyi dizleyi
Yaralarım göz göz oldu
Doktor gözleyi gözleyi*
- 4 — *Kar yağdı gül üşüdü
Dalda bülbül üşüdü
Bir güldüm aklım aldın
O nasıl güllüüdü?*
- 5 — *Kar yağar dam üstüne
Dağlarda çam üstüne
Yar aklıma düşünce
Gam gelir gam üstüne.*
- 6 — *Kar yağar kar üstüne
Nar korlar nar üstüne
Divane deli miyim?
Yar sevem yar üstüne.*

BİLMECE

*Şekere benzer tadı yok
Gökte uçar kanadı yok.*

(KAR)

ATASÖZÜ

*Yağın yağmur olsun, tek kar olmasın.
Kar yağmış ki ayak üşüye.
Kar yılı, var yılı.*

Dede Korkut Kitabında Evlilik ve Düğün Töresi

Yazan : M. Orhan SOYSAL

Yazarı henüz bilinmemesine rağmen Dede Korkut Kitabı, XV. yy sonlarında veya XVI. yy başlarında, kuzey - doğu Anadolu bölgesinde yazılmıştır.

Eser, XIII. yy'da kuzey-doğu Anadolu'ya gelip yerleşen Müslüman Oğuz Türkleri'nin sosyal hayatı hakkında ilginç tablolara doludur (1).

Biz bunlar içinden, devrin Türkleri'nin yalnız evlilik anlayışı ve düğün töresini göstermeğe çalışacağız (2):

Devre göre sevişerek ve beceri göstererek evlenme olduğu gibi, bugün dahi birçok Anadolu köyünde yaşadığı üzere, "Beşik Kertme" deyimini ile belirtilen nişanlanma ve evlenme de vardır: "Pay Piçen Big aydur; Bigler Allah Taala mana bir kız virecek olur ise, siz tanık olun, menüm kızum Pay Püre Big oğluna bişik kerteme yavuklu olsun didi (s. 29, 117)"

Ayrıca devrin yasak sevişme şekli de, şöyle tasvir edilmiştir: "mahbup kızlarını çalup bir bir boynun kuçan yüzünden tudağından öpen... (s. 27, 113)"

İşaret ettiğimiz gibi, genellikle evlenecek adaylar, bedenen karşılıklı beceriler gösterip, yarışır. Pek tabii bu, kızın arzusuyla olur. Bir yarışma sahnesi, kızın ağzından şu şekilde canlandırılmıştır: "gel imdi senin ile ava çıkalum, eyer senin atun menüm atımı kiçer ise... hem senin ile oh atalum, meni kiçer isen... ve hem senin ile güreşelim, meni basar isen... (s. 33, 123)". Bu ava çıkma, at kullanma, ok atma ve güreşme yarışmaları, erkek tarafından başarı ile sonuçlandırılırsa, o zaman o genç kız, kendine özgü dünyadaki biricik hayat arkadaşını seçmiş ve onun karısı olmayı kabullenmiş olur.

Bir de, bu durumun aksini düşünelim: Şayet erkek bu yarışmayı kaybederse, o zaman yiğitliğine halel geldiği gibi, kızı alamadığından başka, toplumdaki yeri de tamamen sarsılır. Böyle bir duruma düşen erkek ise, toplumda kimsenin yüzüne bakamayacak hale gelir. Bu, bir erkek için büyük bir bayağılık kabul edilir. Bu anlayışı, durumu yarışma sırasında güçleşen bir erkek, şöyle anlatıyor: "Bu kıza

basılacak olur isem Kalın Oğuz içinde başuma kahınc yüzüme tohınc iderler... (s. 33, 123)" Dolayısıyla erkek, her şeyi göze alır; kızla yaptığı bir güreş yarışması sırasında, hileye bile başvurmadan geri kalmaz ve şerefi bahasına bu yarışmadan kazanmış olarak çıkar: *Gayrete geldi, kavradı kızın bağdamasını aldı, emceğinden tuttu. Kız koçındı. Bu kez... kızın ince bir line girdi, bağdadı arhası üzerine yire urdu (s. 33, 123)'.*

Bu yarışma, erkek tarafından başarıyla sona erdirildikten sonra, nişan şöyle aktedilir: "Üç öpdi, bir dişledi, düğün kutlu olsun han kıızı diyü parmağından altın yüzüğü çıkardı kızın parmağına kiçürdi. Ortamızda bu nişan olsun han kıızı didi (s. 33, 123)" Bugünkü nişanlanmalarda altın alyans kullanma âdeti, görüldüğü gibi âtalarımıza kadar varıyor demektir. Bu arada: "Könül virüp sevdiğüm (s. 107, 217)" kelimelerine dayanarak tüm evlenmelerin, tarafların bir birlerini sevmeleri sonucu gerçekleştirildiğine işaret etmeden geçmeyelim.

Artık bundan sonra kız, bugün dahi aynı kelimeler söylendiği üzere şu şekilde ister:

"Tanrı buyruğıyle Peygamber kavliyle
Kızunu almağa gelmişem (s. 81, 188)".

Daha sonra kız, bir nevi başlık ister: "Bin buğra getirün kim maya görmemiş ola, bin dahi ayır getirün kim hiç kısrığa aşmamış ola, bin dahi koyun görmemiş koç getirün, bin de kuyruksuz kulaksuz köpek getirün, bin dahi püre getirün mana (s. 35, 126 - 127)". Bunlar alındıktan sonra da taraflar arasında düğün şenlikleri başlar.

Gerdek akşamından önceki günlerde ise, bugün hemen her Anadolu şehrinde rastlandığı üzere, güveye sağdıç verilir. Gerekliğinde, iki kardeş de birbirine sağdıç olabilir: "İki kardeş bir birine sağdıç oldılar. Gerdeklerine çapup düşdiler (s. 122, 233)". Aynı zamanda gerdek yeri, şöyle bir geleneğin sonucu seçilir: "Oğuz zamanında bir yiğit ki evlense oh atar idi, okı ne yırde düşse anda gerdek diker idi. Beyrek

"Erzurum Türküleri"

Yazan : Muzaffer UYGUNER

Halk ruhunun çeşitli yönlerini belirten türkülerimiz, zaman zaman çeşitli kişiler tarafından, çeşitli yöntemlerle derlenmiştir. Derleme kitaplarının bir dizinini verecek değiliz burada. Konuyla ilgilenenler, bu kitapları bilirler. Son yıl içinde iki önemli derleme geçti elimize. Bunlardan biri Eskişehir ve çevresinde toplanan türkülerdir. İkincisi ise Erzurum bölgesinden derlenen türkülerine içine alan *Erzurum Türküleri* (*) adlı kitaptır. Mersin Tefik Sırrı Gür Lisesi Edebiyat Öğretmeni Nabi Belekoğlu tarafından yapılan derlemelerden oluşan bu kitapta 260 türkü yer almıştır.

Belekoğlu, üç yöntemle derlemiştir. Bu yöntemler, kitabın önsözünde şöylece belirtilmiştir :

1 — a) *Teyple hem söz, hem de beste*

Han dahi ohn atdı, dibine gerdeğin dikdi (s. 36, 129)". Dolayısıyla gerdeğin kurula- cağı yere, muhteşem bir çadır yani devrin evi dikilir.

Kardeşinin sağlığından haber alamayan bir yiğidin gerdek gecesi, şöyle anlatılıyor: "*Oğlanı gerdeğe koydular. Kız ile ikisi bir döşeğe çıktılar. Oğlan kılıcın çıkardı, kız ile kendü arasına bırakıldı. Kız aydur: Kılıcın gider yiğid murad vir murad al, sarulalum didi. Oğlan coydur: Mere kavat kıızı men kılıcuma toğranayım, ohuma sarılayım, oğlum toğmasun, toğar ise on yaşına varmasun, ağamun yüzün körmeyince, ölmüş ise kanın almayınca bu gerdeğe girer isem...*" (s. 118, 228)". Buradan, kardeş için ne gibi durumlarda, nelerin feda edilebileceği ve tipik bir yemini görüyoruz.

İşte bu anlayışla düğünden önceden çadırlar dikilir, şölenler verilir, şenlikler yapılır ve gerdeğe girilir.

Muhakkak ki, düğün sırasında babanın görevi büyüktür. Fakat büyüklüğü oranında da mutludur; zira, canından çok sevdiği oğlunun mürüvvetini görmektedir. Bir düğün şöyle canlandırılıyor: "*Oğhıyile geliniyile Kanlı Koca Oğuz'a girdi. Gök ala görklü çemene çadır dikdi. Atıdan aygır*

siyle birlikte derleme;

b) *Teypsiz olarak yalnızca sözlerin derlenmesi.*

2 — *Çeşitli kitaplardan ve dergilerden yapılan türkü sözü derlenmesi.*

3 — a) *Erzurum türkülerinin radyolarda söylenen sözlerinin derlenmesi.*

b) *Radyolarda söylenen Erzurum türkülerinin teyple beste ve sözlerinin derlenmesi.*

Belekoğlu, böylece, Erzurum bölgesinin bazı türkülerini derleyebildiğini belirtiyor ve bütün Erzurum türkülerinin derlenmesindeki güçlüğe değiniyor. Türkülerin çevriyazılı olarak derlendiği, ancak bu kitapta bundan vazgeçildiğini anlıyoruz önsözden. Halkın yararlanacağı düşünülerek tutulan bu yol yerinde olmuştur. Bilimsel çalışma için geçerli olan bu yöntem, bilim

deveden buğra koyundan koç kırdırdı. Düğün idi. Oğuz biglerin ağırladı. Altunluça günlüğün diküp Kan Turalı gerdeğine girüp muradına maksudına irişdi (s. 90, 198)".

Düğün sırasında, usta çalıcılar tarafından zurna ve nekkâre çalınır: "*surnaçları... nakaratçıları...*" (s. 47, 145)" Düğün şenlikleri, bir iki gün değil, kırk gün kırk gece devam eder; Türklere yakışır bir ve karla sona erer: "*Kırk gün kırk gece toy düğün eylediler (s. 53, 153)*"...

Böylece, evlilik anlayışı ve düğün töresi normal seyrini devam ettirir.

1) Bk. Dede Korkut Kitabı'nda Sosyal Hayat. M. Orhan Soysal, UYANIŞ, Yıl: 10, Sayı: 91, 1972, s. 3 - 5 v.d. sayılar.

(2) Metinden aktardığımız kısımlar, transkripsiyon işaretleri hariç olarak: "Dr. Muharrem Ergin, Dede Korkut Kitabı I, 1. bs. Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1958. 402 s. (T. D. K. Yay. Sayı: 169)." adlı eserden alınmıştır. Ayrıca, gösterilen birinci rakamlarla da aynı metinlerin bugünkü dile çevirisi olan: "Orhan Şaik Gökyay, Bugünkü Dille Dede Korkut, İstanbul, Yükselen Matbaası, 1963. 144 s." adlı eserin sayfa numaraları verilmiştir.

adamları dışındaki geniş "topluluk için yapılan çalışmada elbette geçerli olamaz.

Erzurum türkülerinin kendine özgü sesi ve özü vardır. Türkülerde özlem, göçler, savaşlar önemli yer tutar. Yıllarca savaşların içinde yaşamış, cephelere asker göndermiş, çeşitli tarihlerde çeşitli bölgelere göçmüş insanların elbette söylecekleri bunlardır. Bu türkülerde de, başka bölgelerin ve hatta başka ulusların türkülerini gibi, insan sesini duyarız. Oyunlara eşlik eden türkülerde de insanın, oynarken bile unuttuğu sesini buluruz. Davul ya da başka çalgıların sesine uyarak yapılan rakslarda, bu çalgılar susunca türküler başlar. Belekoğlu'na göre, Erzurum türkülerinin özellikleri vardır. "Yanık" adlı uzun hava, "tatyân" gibi bir tür klasikleşmiş hava özellikle hemen özellikleri anlatılan bestelerdir.

Belekoğlu, Erzurum türkülerini incelerken ister istemez bir sınıflandırmaya gitmiştir. Onun sınıflamasına göre, türkülerini şöyle kümelendirebiliriz :

I. *Lirik türküler :*

- Sevi türküleri,
- Doğa türküleri,
- Gurbet türküleri,
- Ağıtlar,
- Ninniler,
- Koçaklamalar.

II. *Satirik türküler :*

- Güldürü türküleri,
- Taşlamalar.

III. *İş türküleri.*

IV. *Tören türküleri,*

V. *Bir olayı anlatan türküler,*

VI. *Oyun türküleri,*

VII. *Marşlar,*

VIII. *İlençler,*

Böyle bir sınıflama elbette tartışılabilir. Özellikle marşlarla ilençlerin türküler arasında yer alması, bize göre, yerinde değildir. Burada yer alan ilençlerin taşlamalar arasında yer alması gerektiği kanısındayız. Ninniler için de söylenecek söz, bunların ayrıca ele alınması gerektiridir.

Belekoğlu, bu sınıflamayı yapmış ama, türkülerini bu sınıflamaya göre koymamış kitabına. O, kitabına alırken derlemeye tutulan yöntemi esas tutmuş. Bu da bir yol- der elbette. Bize göre, yukarıdaki sınıflama

kitapta temel olarak alınmalıydı.

Türkülerin derlendiği kişiler, yer ve bazan da tarih de gösterilmiş ve olaylara dönük bazı bilgiler de verilmiştir. Ayrıca, dipnotlarla bir çok bilginin de verildiğini görüyoruz. Sözcüklere ve deyimlere ilişkin açıklamalar da dipnotlarda belirtilmiştir. Banda alınan türkülerin bandlarının Ata-türk Üniversitesi Fen - Edebiyat Fakültesi Halk Edebiyatı Arşivinde bulunduğu da bir not olarak açıklanmıştır.

Türkülerde, "melodi" için kullanılan bazı ek heceler ve sözler önsözde belirtildiği gibi türkülerin metinlerinde de olduğu gibi bırakılmıştır. Kitaptaki 260 türkünün bazı değişik söylenişleri de gösterilmiş ve özellikle konuya yakın olanlara yararlı bir belge sunulmuştur. Kitabın sonuna konulan türküler dizini de bilimsel yönden yararlıdır.

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın dediği gibi, "Bu türkülerle şarkıların hepsinin Erzurum'un kendi malı olduğu iddia edilemez. Bazıları Erzurum'da doğmuşlardır. Bir kısmında Azerbaycan ile Kafkasya ile sıkı münasebetin doğurduğu tuhfa bir çeşni, bütün melez şeylerdeki o marazî hislilik vardır. Bir takım hoyratlar, mayalar bütün Bingöl havalisinin malıdır. Bingöl çobanlarının koyun otlatırken kaldıkları karval nağmelerinden izler taşır. Bunlardan bazıları, bu çobanların ıssız dağların birinden öbürüne ünleyişlerine benzeyen seslerle başlar. Bir kısmı, biraz sonra bahsedeceğim 'Yemen Türküsü' gibi, Harput ağzıdır. Bazısı İstanbul'da çıkmış, kervan yoluyla Zigana'yı, Kop'u yahut da Samsun Sivas, Erzincan yoluyla Sansa'yı geçerek uğradığı yerlerden bir yığın hususilik olarak Erzurum'a gelmiştir. Kiminin bestesi yerli, sözü başka yerlerdendir. Kiminin de dışardan gelen beste, makamın biraz daha üstüne basmak yahut kararını değiştirmek suretiyle yerleşmiş, bu dağların, yaylanın malı olmuştur. Fakat, hep si birden, bize, büyüü bir ayna gibi, Erzurum'u gurbeti verirler" (Beş Şehir, s. 68 - 69).

Erzurum Türküleri, bu bölgenin türkülerini toplayan ilginç bir kitaptır.

(*) Nabi Belekoğlu, Erzurum Türküleri, derleme, Adana 1971, 224 sayfa fiyatı 15 lira.